

KREŠTĀN

POLITICKE A SPOLOČENSKE KATOLICKE NOVINY
VYCHADZAJU KAŽDU NEDELU NA 16 STRANACH.

Predplatná cena:

Na celý rok 2 zl. — kr.
Na pol roka 1 „ — „
Na štvrt roka — „ 60 „

Jednotlivé číslo 4 kr.

Majitelia a vydavatelja:
MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
VIII. ker., Práter-úlica 44.
sem sa majú posielat predplatky, jako i do-
pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku
je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Krajinský
sústredný sklad kresťanských potravných spolkov.
Budapešť, IX., Ferencz-körút 16.

Kresťania! kupujte len u kresťanov!

Bože náš dobrý, požehnaj ho!

Darmo sa tešili.

Naši páni liberálni otcovia vlasti veľmi sa tešili, keď opposícia na sneme prestala ich trápiť dlhými rečami, vzdala sa obštrukcie a učinila aspoň dočasný pokoj s liberalnou väčšinou, ale až vtedy, keď vláda povolila premenenie 16-ho odseku, tlačovú svobodu urážajúceho. Darmo prisahali sa vodcovia liberálov, že radšej obesit' sa dajú, ale 16-tý odsek návrhu o trestnom pokračovaní nepremenenia; predsa ho premenili, bárs sa to daktórom pánom ministrom nepáčilo. Menovite pán ministerpredseda Bánffy, taktiež minister pravosúdia Erdélyi, ani počut' nechceli o premenení svojho milovaného 16-ho odseku, pomocou ktorého krátkou cestou ústa chceli zapchať a zamknúť tým novinkárom, ktorí opovvažujú sa do očí pravdu povedať pánom liberálom.

Keď liberáli nevládali múdre slovo povedať na zrnité reči opposície, keď ohromné stádo liberálnej strany nemo sedelo a na obranu svobodu utláčajúceho 16-ho odseku nič povedať nevedelo, vtedy pán ministerpredseda krátky proces zamýšľal urobiť s dlhými rečami opposície. Nielen že predĺžiť dal čas snemových zasadnutí o jednu hodinu, lež jednoducho zapchať a zamknúť chcel i ústa opposicionálnych rečníkov. Predostreť zamýšľal klotúru, alebo návrh zkončenia reči. Pomocou tohoto prostriedku kedykoľvek boli by mohli prekaziť ďalšie reči opposície. Jeden alebo druhý liberál bol by navrhnul, že aby sa rečenie zkončilo a aby sa už hlasovalo. Pravda, že by liberáli hneď na hlasovanie boli pristali a z opposície nebol by smel viac nik ani muknúť. Takto by boli tí svobodomilujúci liberáli i svobodu snemového rečenia na zubadle držali.

Toto bol, hľa, svobodomyseľný plán pána ministerpredsedu, a poslušné stádo jeho ochotne hlávkou kývalo. Len že našli sa i medzi liberálmi takí rozumnejší a vážnejší mužovia, ktorým sa predsa len mnoho zdalo, aby sa odrazu i svoboda tlače, i svoboda snemového rečenia ohlušila. Veď, jestli pri voľbách len na liberála svobodno bude hlasovať, jestli len liberálom svobodno bude schôdzky a shromaždenia držať, jestli krásne kúsky daktórových liberálnych rytierov nebude svobodno v novinách spomínať, jestli na sneme nebude svobodno akokoľvek dlho a komukoľvek rečniť, nuž vtedy ani tieň svobody nebude v Uhorsku a len blázon bude môcť potom dačo tárať o slávnej uhorskej svobodomyseľnosti.

Nahliadli toto i vážnejší členovia liberálnej strany, preto nechceli pomáhať minister-

predsedovi zaviesť klotúru, nechceli pomáhať kuvať kloturové zubadlo, s ktorým možno by bolo bývalo mykať bársktorého vyslanca tak, ako šikovný furman zubadlom myká koníky svoje. Celý vzdelaný svet bol by sa smial nad Uhorskom, v ktorom liberáli svobodomyseľnosťou sa pýšia, a predsa nič inšie nerobia, iba utláčajú svobodu politického presvedčenia, na posmech obracajú svobodu voľbí, hlavu ztínajú svobode tlače a ešte i na ústa ablegátov zubadlo alebo zámok chceli by založiť. Takémuto posmechu nechceli zase vystaviť vlast' našu aspoň daktóri rozumnejší liberáli. Dost' bolo, mysleli si, keď po vlnajších voľbách dostalo sa im hojného, zaslúženého posmechu so strany celej vzdelanej Europy. Takto potom pán ministerpredseda klotúru, zubadlo prichystané musel skovať a skrz vážnejších liberálov dal sa nakloniť k porozumeniu s opposíciou.

Keď sa liberáli s opposíciou pokonali, keď dlhé reči opposície prestaly, nastala veľiká radosť v stáde liberálnom. Veď stádo s radosťou a s vyskakovaním navracia sa s pasienku domov. I liberáli naradovali sa, že zo snemovne ponáhľať sa môžu domov, odpočinúť si po tej ťažkej ablegátskej práci. Bárs 16-tý odsek premenili, to nič nerobí. Veď oni vraj i tak nikdy váhu nekládli naň, a predsa k vôli tchože odseku drahý čas a peniaze, plat ablegátsky dali márne. Nadali poriadno ľudovým vyslancom, že čo „satani“ nechceli sa pokonať s liberálmi, že ľudoví vyslanci za cieľ mali „len papulovať,“ ale že ich „diabolské namáhania vyšli na posmech,“ lebo že len ľudoví vyslanci usilovali sa „neoprávnenú škriepku viesť.“ Keď takto poriadno vyhovorili sa v novinách svojich, potom sa v radosť rozišli.

Lež darmo sa tešili. Jako hrom z čistého neba vpálil medzi odľukujúce liberálne stádo list grófa Adalberta Apponyiho vodcu národnej opposicionálnej strany. Gróf Apponyi, čo vyslanec mesta Jászberény-u, práve pred sviatkom sv. Štefana verejný list písal voličom svojim a v novinách vytlačil ho dal. V liste tomto gr. Apponyi úcty skladá voličom svojim a upovedomuje ich o prekonanej práci svojej na Sneme. List tento páni liberáli nedajú si za rám, lebo gróf Apponyi horké pravdy mrštil v ňom liberálom do hlavy.

List tento svedčí, že nielen ľudová strana bojuje proti falošným, liberálnym prorokom svobody. To len opravdoví hubotrepači píšu, že len ľudová strana je ten „satan“, ktorý nechce sa vraj pokonať a dorozumeť s liberálmi, že len ona usilovala sa „neoprávnenú škriepku“

viest. Nečudujme sa, že liberáli sami seba za opravdových anjelov považujú. Im je každý „satanom“, kto neoslavuje ich chýrnu svobodu nitriansku, stupavskú, čačiansku, varínsku, dolnokubinskú atď. No teraz gróf Apponyi zretedelno im povedal v liste svojom, že aké anjelské kúsky prevádzali pri vlaňajších voľbách. I gróf Apponyi píše, že nemožno trvať na mier a úplný pokoj uzavreť s takou stranou, ktorá bezpríkladným spôsobom násilnosti a podplácania, neslýchaným šliapaním práv občianskych, falšovaním vôle a zmýšľania voličov previedla „*vlanejšie štátne šelmovstvo*“ (államcsiny) a voľbami ho pomenovala. Teda „*štátnym šelmovstvom*“ pomenoval gróf Apponyi uhorské voľby, ktorým niet vraj páru v dejepise ústavných štátov. Ešte i teraz cítiť môžete pomstyčtivosť tej moci, ktorá z maličkých *menšiny* činí *väčšinu* — takto píše gr. Apponyi svojim jászberénskym voličom.

Nuž liberálom zaiste nebude po chuti ostrý, ale pravdivý list grófa Apponyiho. Nebude sa im páčiť, keď tento bezzistný muž a veľkého nadania rečník verejno vyhadzuje liberálom na oči spáchané ich hriechy pri utlačaní volebnej i tlačovej svobody. Liberálnym rytierom žič navrie, keď prečítajú si slová Apponyiho, ktorými dokazuje im, že sú oni opravdoví zpiatočníci, ktorí obstrihujú tie svobody, ktoré z roku 48-ho zákonmi poistené boly pre Uhorsko. Čo *Deák, Kossuth, Eötvös, Széchenyi* z ohľadu tlačovej svobody za potrebné držali, to teraz *Bánffy, Erdély* a „*iní bezmenní hrdinovia*“ terajšieho veku za škodlivé považujú a pomocou väčšiny svojej ničia prácu tých predošlých duševných obrov! S takýmito „*drobnými ľuďmi*“ nemožno sa stále vyrovnávať. Ich väčšina nemá „*mrvného práva k jestvovaniu*“ a terajší snem v počiatku svojom nemá „*uprimnosť*.“ Ich opravdovým cieľom je obstrihanie svobody. Preto tešili sa vopred, že poistia si samovládu svoju i klotúrou, obmedzením svobody snemových rečí. Nemôžeme im dôverovať, lebo i smerodajné a „*rozhodujúce kruhy*“ neverili úradným štatistikám volieb, lež za klamstvom tohoto úradného udania (štatistiky) hľadali opravdovú národnú vôľu. Preto dostala krajina vojenskej reformy (honvédske školy vyššie), ich pred voľbami *žaden liberál nežiadal*, a predseda teraz oslavujú vládu, že previedla vraj vôľu národa s tými vojenskými školami. Keď to bola vôľa národa, prečo neopovážili sa liberáli pri voľbách aspoň len slovíčko o vojenských reformách povedať? A keď pri voľbách o tomto nič nehovorili liberáli, prečo teraz dajú sa oslavovať úradne za to, čo si nežiadali? Bárs väčšina terajšieho snemu tie vojenské re-

formy nežiadala, národ predseda ich obdržal, lebo „*rozhodujúce kruhy*“ (Viedeň?) zbadali, čo žiada národ, zbadali, že väčšina snemu nenie dľa žiadosti a vôle národa.

Takto, hľa, dokazuje gróf Apponyi pánom liberálom vážnosť ich väčšiny. Pod kepienkou a náličnicou „*väčšiny*“ skrýva sa často len žiadosť moci istej spoločnosti, ktorá len svoje záujmy má na zreteli.

Avšak predseda počína sa brieždiť! — hovorí gr. Apponyi. Ten ťažký sen, v ktorom sa teraz krajina nachádza, musí prestať a slnko pravdy musí vystúpiť. Takto píše Apponyi a končí s tým v liste svojom, že bárs dosavadne účinkovanie snemu takmer všetko chybné jest, predseda ohľadom *politického premenenia* vážne následky bude mať.

Nuž z listu tohoto vidíme, že nielen ľudová strana je „*satanom*“ pokonať sa nechcejúcim, nielen ľudová strana „*papuluje*“ a „*škriepku*“ usiluje sa viesť.“ Gróf Apponyi nepatrí k ľudovej strane, v mnohom ohľade odchyľuje sa od nej. List jeho Jászberéncanom písaný len preto sme aspoň vo výťahu spomenuli, lebo liberáli len ľudovej strane žiadosť nesvornosti a škriepky na oči vyhadzujú. Liberáli tešili sa, keď Apponyisti pokonali sa na sneme ohľadom obštrukcie. No, že Apponyi ešte nepokonal sa celkom s liberálmi, že ešte bude mať i on „*škriepku*“ s tými liberálmi, ktorých „*bezmennými hrdinami*“ a „*drobnými ľuďmi*“ pomenoval, to z jeho listu vidíme.

Tento list do Jászberénu písaný naplašil trochu odpočívajúce stádo liberálov. Darma tešili sa svojmu tichému odpočinku. Len na to sme zvedavi, či i grófovi Apponyimu ujde sa to opravdové kresťanské meno „*satana*“, „*neoprávnenú škriepku*“ viesť sa usilujúceho.“ x.

POLITICKÉ CHÝRY.

Otvorený list grófa Alberta Apponyiho na svojich jászberénskych voličov. Gr. Albert Apponyi vodca uhorskej národnej stránky vydal po tieto dni otvorený list ku svojim voličom, vlastne ten list vzťahuje sa na celú krajinu, a v tomto liste za všetky teraz u nás panujúce bezzákonnosti, volebné prechmaty a nešťastia obviňuje výlučne liberálne vladárenie patričných politických vrchností. Silu tohto pohoršlivého vladárenia udržiava ministerpredseda barón Bánffy, ktorého jedinkou politickou múdrosťou je, surové upotrebenie bársakých prostriedkov a bezhraničné figliarstvo, ktoré dve vlastnosti pri každom skutku preukazuje. Gr. Apponyi oslovuje teda počestnejších údov liberálnej stránky, aby zanechali túto tak nenávnú liberálnu stránku a cieľom utvorenia novej

počestnej stránky k nemu sa pripojili. My sa veľmi čudujeme tomuto vyzvaniu grófa Apponyiho, keď si myslí o liberáloch, ktorí sú ako známo vo všetkom na obraz a podobenstvo svojho majstra br. Bánffyho stvorení a z jeho rúk vyšli, že by sa medzi nimi takí údovia našli, čo by od liberálnych mastných hrncov ku počestnej stránke prestúpili. Dávne porekadlo je: darmo voláš vlka do kostola, on pôjde vždy len do hory. . . .

Zle sa zavdačil krajine liberál Ludvik Láng, ktorý vydal knižku o kvóte, v ktorejto chce dokázať, lebo dokázať nemôže, že Uhorsko o mnoho väčšiu kvótu znesie voči Rakúsku akú teraz platíme. Veru si nás potešil, milý liberále, len si pozri po celej krajine na tú ohromnú drahotu, čo všade panuje, na tie škody, neúrodu, čo sme teraz utrpeli, a len potom píš o takýchto veciach, ale prv nie. — Pravda ľahko takým ľuďom ako pán Láng o zvýšení kvóty píšeť, keď má mimo ablegátskeho platu z milosti vlády i plat direktora banky a pri tom je ešte direktorský radca a kto ho vie ešte čím, nie menej ako asi pri 30 bankách. P. Bánffy a liberálni mamefuci za túto knižku môžu mu byť povďační a môžu ho bohato odmeniť, my ale hovoríme, že by si po druhý raz najprv rozmyslel, o čom a čo má písať, a len potom písal.

Srbský grécko-východný cirkevný kongress v Karloviaciach odročili preto, pretože samostatno a cirkevno zmýšľajúca väčšina zastupiteľov kongressových nechcela protizákonné nariadenia kráľovského komisára baróna Fedora *Nikolicsa* prijať, ktoré nariadenie ta cielilo, aby kongress liberálnej vláde slúžil, ktorá sviatosť manželstva s akýmisi šmi a matrikármi vynahradiť chce. Pre toto panuje veľký nepokoj medzi grécko-východnými Srbmi, ktorí teraz všemožne chcú ku stránke opoziciorálnej pripojiť sa. My na toto len to povieme, prečo sa nepostavili Srby grécko-východní vtedy oproti cirkevnej politike, keď ich ľudová stránka k tomu vyzvala a k pripojeniu oslovila? kedy by sa ešte cirkevno politické zákony prekaziť boly môhly. Avšak vieme, že vtedy mnohí hlavný zástoj politický hrajúci srbskí mužovia zapredali svoje presvedčenie a porovnali sa s liberálnou vládou, a to isté učinia i teraz, ako by dakde na jarmoku boli, kde sa dá kupčiť a čachrovať s presvedčením.

Nepokoje pre jazykové nariadenie medzi Nemcom a Čechom v Rakúsku ešte len ďalej trvajú, ba ako sa to pri shromaždení na minulej nedeli v *Plzni* a *Aši* vydržiavanom dokázalo, kde i kŕv tiekla, stav vecí sa so dňa na deň horší a pokojné porady ministrapredsedy *Badenih* tiež nevedú k prajnému výsledku. A príčinou tohoto kto je v prvom rade, že jeden národ druhý chce zničiť, jeho reč vykynožiť? Ako obyčajne, židia, ktorí radi v kalnej vode ryby chytajú. Tu nám prichádza na um znama výpoveď pruského kráľa Fridricha Veľkého, ktorá sa na tieto štvance veľmi dobre upotrebiť dá. Raz v divadle predstavovali operu (divadelnú hru) *Hugenottov*, kde sa protestanti s katolikmi bijú a vraždia. Keď sa kráľa Fridricha Veľkého pýtali, ako sa mu predstavenie líbilo, odpovedal: Kresťania sa bijú a židia im pri tom muziku robia; pretože muziku k tejto hre žid Mayer skladal. — Veru tak isto je to teraz i v Rakúsku pri známom jazykovom nariadení: kresťania sa bijú a židia im hrajú; — len aby sa potom i muzikantom dačo neušlo

Veľká vojna u dverí medzi Angličanmi a indickými mohamedánmi v Indii v Asie. Ako sme v minulom čísle zdelili i dické nepokoje a búrky proti Angličanom zo dňa na deň sa zväčšujú a môžeme sa obávať, nie vlastne my ale Angličani, tej najväčšej vojny, ktorú dakedy svet videl. Mohamedánsky ľud je veľmi rozľútený oproti svojim pánom Angličanom, ktorý cez toľké roky len vykorisťovať ho vedeli. Ako zdelujú na viac miestach sa už i väčšia srážka stala medzi Angličanmi a tamejším vojskom indickým, ba i viac vojakov už zabily a pevnosti vydobily mohamedánske kmeny. Posiaľ ešte len šíria tú vzbúru, pretože v tak obširnej krajine, ako je India, kde je viac panovníkov, to tak ľahko nejde všeobecnú válku započat. Turek tiež pomáha aspoň potajomky túto vzbúru, pretože sú mnohé indické kmeny toho vierovyznania čo Turci a potom chce sa pomstiť na Angličanoch za to, že oni proti nemu Arménov huckali a napomáhali pri povstaní.

President francúzskej republiky v Rusku.

23. augusta dorazil Felix Faure predseda francúzskej republiky do Petrohradu k ruskému cárovi Nikolajovi II. Prijatie bolo veľkolepé a uprimné: ruský cár dvarazy bozkal predsedu, čo toľko znamená, že si ho na toľko váži ako korunovaného panovníka. Nemci si mysleli, že bozk vystane a tak cár viac si váži jejich cisára Vilhelma II., ktorý len toľ nedávno bol u ruského cára na návšteve. Vôbec Rusi o mnoho slávnostnejšie prijímajú Faure nežli nemeckého cisára. Mestá, železnice, cesty, kade cestuje, sú krásne a bohato ozdobené, ruský ľud je za francúzske priateľstvo oduševnený. Na okrášlení cárskeho palácu pracovalo od týždňov 600 ľudí. — Pozdrav cára Nikolaja II. pri obede povedaný o tom hovorí, že pamiatka tejto návštevy nevymazateľno mu v srdci zostane a považuje toto priateľstvo za znak úprimného priateľstva medzi Ruskom a Francúzskom a za záruku pokoja. Tak isto sa vyslovil i president Faure.

Trpké ovocia beznáboženskej sústavy.

Zo dňa na deň prinášajú noviny chýry ničmenej ako potešiteľné, chýry o udalostach, nad ktorými každý statočný trpie, v nich prst Boží a pokutu vidí za tú ohromnú znemravnosť, ktorá opanovala svetom.

Najnovší taký chýr prichádza zo Španielska. Istý Michal *Golli* anarchista zastrešil v jednom kúpeli ministrapredsedy *Canovasa*. Je to desný znak, ktorý by si mali všimnúť tí, ktorí sú privrženci beznáboženskej, liberálnej sústavy. Môžu sa presvedčiť, že spoločnosť je vo všetkých údoch nakazená, ktorú chorobu nemožno násilím, alebo hmotnými liekmi vyliečiť. — Nedávno utočil na život talianskeho kráľa istý *Acciarilo* anarchista. *Carnot* predseda francúzskej republiky len pred dvoma rokmi vykvrácal pod nožom anarchistu *Caseria*. *Ravachol*, tiež anarchista, pumou, dynamitom mnohých o život priviedol. To sa len značnejšie výjavy, o menších útokoch, vraždach spácha-

ných skrze anarchistov veľmi často sa dočítame. Tých pochytili, života pozbavili, ale semeno ich vykynožiť nemohli, to sa rozrastá vždy viacej a viacej.

A to ani nemôže byť ináč. Tá liberálna bezbožná sústava, ktorá nezná nad sebou väčšieho rozkazovateľa, ktorá vieru utláča, slobodu, právo a statočnosť, duševné a telesné dobroa millionov nemilosrdne podrobí vlastným nešlechtným záujmom, vskutku nemôže iné splodiť ako anarchistov aký sú Golli, Caserio, atď. — Tá hrstka, ktorá náhodou moc v rukách drží sväčša nehľadá dobrobyt podriadených ale svoje záujmy. Tie milliony prespoľného ľudu *sväčša nemá účasť vo ústavných právach*, lebo vo svobodnom pochybe ho prekážajú, *len v povinnostiach a tarchách*. Tam tí hore vo svojej zaslepenosti nechcú vidieť biedu tisícich: tí ale dolu v biede nechcú poznať nad sebou žiadnu moc a vládu, nevidia potrebu poriadku a istoty. V rozhorčenosti chopia sa prostriedku, ktorý im je najpríhodnejší aby tých, ktorí sú im príčinou ich biedy, zničili. Kofu, strielajú, sekajú a nazdajú sa, že sa tým vyvršia nad utlačateľmi, a hľa, skoro vždy nevinní padnú v obeť za hriechy vinných.

Nedivme sa, že to tak ďaleko prišlo na svete. I u nás v Uhorsku len pred rokom seba povedome istil minister, že v Uhorskej krajine socializmus pôdy vonkoncom nemá. A už pri terajšej žatve ukázalo sa, že socializmus nie len že má pôdu u nás, ale je už aj hlboko široko zakorenený. Tak muselo to byť. Ľud snemravnenný, v náboženstve oslabený chráni sa ako vie. Keď ale vidí bezpravie, nespravodlivosť hore, nepochopuje prečo by to nebolo dovoleno aj dolu. Ci je nie tak?

Keď jedni majú právo Boha s trónu shodiť, beznáboženstvo rozširovať, kňazov väzniť, zrušiť nábožensky pokoj, schabať millionom politické práva, hladu, smädu, zime, dažďu vystaviť tisícich pokojných občanov, keď majú práva statočnosť a čnosť zakúpiť a keď sa to nedá, nuž jednoducho sošliapať, dobrého mena pozbaviť — nuž kto by sa divil, keď práva pozbavená sberba nazdá sa, že má právo nožom, revolverom, dynamitom si zadosťučinenie hľadať?

Jako anarchistia ťažký hriech páchajú svojím počínaním, tak aj tí, ktorí im ku tomu príklady dávajú dvojnásobne hrešia. No hriech už v sebe nosí pokutu. Had toho najprv uštipne, kto ho na vlastnej hrudi vychoval. I anarchistia proti svojim učiteľom, proti nositeľom liberálnej sústavy dvíhajú nože. Kto čím hreší, tým trestaný býva. Kiežby tie tresty, ktoré skusujú od vlastných chovancov, ich

prebudili. Kiežby tí, ktorým sú sverené osudy millionov už raz nahľadli, že bez náboženstva, bez výchovy náboženskej nedajú sa iní ľudia vychovať, leda anarchistia. Viera povznáša človeka nad nerozumný zver, odober mu vieru, máš hotovú ľutú zver.

Toto sú tie trpké následky beznáboženskej sústavy politickej. Desný je ten obraz budúcnosti, jestli záprach krajiny sa nezvrtnie na tú opustenú cestu. Sv. Štefan celý svoj život strávil v neunavnej práci, aby náboženstvo kresťanské rozšíril, zveľadil; neminul žiadon prostriedok, ktorý by bol ku zmohutneniu náboženstva slúžil. Zakládal biskupstva, stavial kostoly, rehole, uvádzal kňazov. A tým činom postavil mocné základy svojej krajiny. — Ale tie základy sväto-štefanské by radi mnohí do povetria vystrielať, lebo sa im hnú viera. Zapomínajú, že strom len dotiaľ rodí, kým na vlastnom koreni stojí. Vyrvi mu koreň, zvädne, neostanú len suché konáre, krehké vetvy, ktoré veru že nie sú vstave ťažkú, vážnu úlohu udržania svojho plodu znášať. *Jablonovský.*

Konec mojim židovsko-liberálnym veciam.

V 10-tom čísle minulého roku Kresťana som bol pod titulom „Žid hrdúsil kňaza“ ct. obecnstvu sdělil, že 15-ho febr. tohože roku večer, keď som od môjho príbuzného domov ťahal, ma jeden dobre mi známy žid pred kostolom zákernicky napadol, na zem shodil, po hlave pástoval a tri razy palicou uderil. V dopise tom meno žida-hrdinu som neuverejnil. Ani vtedy som s menom môjho milého jevreja nevyrukoval, keď som sa po živaňskom páde v nedeľu po kázni veriacim žaloval a ich prosil, by ma v noci k nemocnému nežiadali, ako to dotiaľ v obyčaji bývalo, lebo sa otávam, že nepomenovaný zlostník, alebo iný Judáš machabejský si zuby na môj život ostrí. No citlivý môj pán žid živubohu nemohol znieť, že som i toto máličko o víťaznej kóšernej pračke u kostola vytrkotal. Tým viacej sa jeho čisté svelomie pobúrilo, tým viacej mu jed po žilách strečkoval, keď Dltopolci privátne na stopu dobrého vtáčka prišli, na môjho smelého židáka čo na psa bočili, jeho sklepik opovrhli a butiku čertu oddali. No toto už nemožno na sucho nechať, tu rýchleho treba figlu a obrany. A môj drahý židáček sa na moj pravdu bránil, ako mu svätý talmud diktoval. Plieskal sa po bruchu, že čistý je v duchu. Prisahal sa, bohoval sa, že je on sťa ten baránok nevinný. Nech hrom z jasného neba doň vpáli; nech ošurie, ošedivie; nech mu synovia orapavejú, ohluchnú, ohrbatejú; nech mu dcéry zblbejú, jedným okom čihí, druhým hattá hľadia; nech ho taký osud zastihne, jako jeho pria-

teľa Jožka Chumaja, čo v Amerike oplakáva, že viac Dlhopolcov neošudil; nech po smrti v pekle na kozách jazdí, jako jeho sváko Abraham, jestli sa on len maličkom kaplána dotknul. Ten človek (kaplán) musí byť pomätený, keď také táraniny do sveta búcha. Takto si hájil česť a statočnosť môj obrazovaný židáček pred rozčulným ľudom, a nazdával sa, že sa to Ščasnému pošfastilo. Len ten huncútsky článok toho prekliateho Kresfana, ten „Žid hrdúsil kňaza“ mu nedať ešte pokoja, ho pichal do rebier, mu sníky kalil. Nuž i ten musí podvrátiť a pôvedcu mravne zaskrtiť, oko za oko, zub za zub, tromf na tromf. To ľahšie ide, ako pri múre dlhopoľského kostola. A vskutku. Onedlho žilinský Ušiak a divý Kresťan doniesol dopis, ktorý ľubežného môjho pána židáka za úplne nevinného uznáva, mne ale všeliaké hnusoby, priestupky a zločinstvá pripisuje, a že vraj vlastne pre tieto ma kýsi parom nie žid! Bože chráň! pri kostole na zem uložil a mi čemer potrel. Láskaému môjmu židákovi ešte i toto nepostačilo. Duch talmudu ho nútil: ďalej! ďalej! Keď je zvon, nech je zvon!

Nedaj sa, nepopusti!

Ne haď magad Schlesinger!

Mojschl nach dich grojsz!

A výrastok vznešeného rodu Abrahama, isáka, Jakuba posluchnuť hlas talmudu, a mňa pre verejné utrhanie na cti, búrenie ľudu proti nemu v kostole a z tohoto povstale ukrátenie v obchode zažaloval. Že táto obžaloba krivá bola (krivý nos, krivá noha krivé veci rada má!), to môjho spanilomyselného protivníka ani mak nehrýzlo.

No chlape, myslel som si, to nenie s kostolným riadom. To nie je také trei-frei kňaz Ondrej. Keď sa Palestína postaví, fianfor bude z tvojej zástavy. Keď sa Jerusaleem nahnevá, drapnú ťa a vstrčia do chlieva. Veru tak! Včuť si sadni do kútika a dumaj:

Hej kapláne, kapláne! smutný čas ti nastane.

*Frčku si dal talmudu, poštipal si obludu,
čo sa ježi, čo sa duje v kaflane.*

Parí sa ti hej štica, drgluje ťa zimnica.

Maršť pod kyjak na dereš, keď pajesom česť bereš!

Hej zmari ťa, hej zviči ťa trestnica.

Avšak bránu som sa jako som mohol. Žilinského Ušiaka, ktorý podlé luhaniny o mne doniesol, som pred prešporským porotným súdom zažaloval. Vyše roka sa vliekla vec. Konečne 29. apr. b. r. prešporskí porotci slávnostne vyriekli, že článok Ušiaka ma na cti utrhuje, hnusný výmysel, bezočivú lož v sebe obsahuje, redaktora však Ušiaka, 50 krajciarového Garaja (jehož otec Gratzel) 6 h'asmi oproti 6 milostive oslobodili. Čuduje sa niekto nad týmto zvláštnym výrokom? Ja sa nečudujem. Porotci boli židia, luteráni, diví liberáli. Súdili v Prešporku, kde turecký bašismus panuje. Obžalovaný je poníženi sluha liberalismu, ktorý s tým, že vo svojom mizernom, nepodarenom, papuľnatom žurnalku na ľudovcov hika, brechá, hromží, senuduje a krkolomný, nešlachetný,

smradlavý liberalismus vychvaľuje; ďalej že pri klochovských volbách čo najatý agent vo dne v noci behal, lietal, veľké si zásluhy nadobudnul. Žalobník je kat. kaplán a k tomu — o do neba volajúci hriech! — ľudovec, teda i jeho nestydatá napadnutá česť musela sa čo ľudovca pretriasať a skončiť.

No nelutujem, že Ušiaka oslobodili; ba milosrdenstvo k mizerákovi a bedárom mi šepce: dobre, že porotci sa nad Ušiakom smilovali. Veď keď ho posúdia, čo mu vezmú? Tie plundričky a ten fraček len nestiahnu z neho. A keď ho zatvorí, keď čo horlivý exekútor nemôže kravičky, kozy, teliatka z maštál za česť vyfahovať, čím by sa jeho rodinka živila? A keď by musel v chládku spočívať, ktože by v žilinskom blátku kňazom nadával, na ľudovú revolveroval, na česť blato metal, nevinných očerňoval a oplanstvo zbožňoval? Dobre teda, že prešporskí porotníci chudáka Ušiaka oslobodili.

Neposmeškujem. I ja chudobný, jako liberálni hazaffci na statočnosť a charakter bohatí. Aj mňa by boly porotné útraty nešeredne škrtily, keby mi šlachetní ľudkovia neboli pomohli z blata vyviaznuť.

Z celejporotnej trmy-vrmy ten chudý zisk mám, že aspoň viem, že ten ošemetný Lucifer, na základe ktorého ma hladný Ušiak, divý Kresťan a iní cibuločesnakoví havkáči po špinavej utrhačstve kaluži povláčili, bola voňavá karta môjho preutešeného priateľa, dobroprajného židáka Herr von Langfeldera.

S väčšou zvedavosťou som čakal výsied obžaloby, v ktorej ma môj pán žid Moric Langfelder z verejného v chráme proti nemu búrenia, na cti utrhania a s týmto spôsobenej v kšefte škody obviňoval. Preto som bol na koniec tohoto súdu všetečný, lebo môj pán Múric bol presvedčený, že Boh dá a motyka vystrelí. Svätý talmud rekne, súd mi žilu sekne. Ako ten Ahasver z dom do domu žbríľal a s pomocou svojej vernej sekretárky, Mariše Matajky, veľstatkárky z Oškľivíc a Jazyčnic, panej Tisíc horúcich vredov a šliakov hrdo sa vyhrážal, však ma on preženie cez Pilátovu kuchyňu, naučí ma po kostole hvízdat, dá ma do deviatej kože drať, dá ma do plesnivého surdika zatvoríť, aby som tam nad vinami mojimi plakal, ako Jeremiáš nad ujarmenými židiský a spustošeným Jerusaleomom. No jevrej mieni, Pánboh mení. Talmud hmatal, sa prerátal. Boh nedal, motyka nevystrelila. Pri viacerých výsluchoch kopa svedkov nie kóšernú rafineriu zastával, lež na stránku nevinnou trpiacej pravdy sa postavila. Aj iný hrom omráčil môjho žalobníka. Verejne som vyznal pred súdom, že ten bitkoš, čo ma 1896-ho r. 15-ho feb. napadol, neni iný, ako môj žalobník Moric Langfelder, dlhopoľský krčmár. Múric bol obarený. Keď jeden svedok slová moje potvrdil: „Tento Múric Langfelder žid bil pána kaplána, čo tu na tej lavici sedí“ tak sa cítil pán židák, ako keď koho šípom po chrbáte hladia.

Sudca výrok vyniesol, Múrica krivú žalobu odmrštil a židáka na znášanie útrat posúdil. Kvet

vyvoleného národa appelloval a nenávidený gój kaplán zas len vyhral.

V tieto dni mi boly doručené útraty. Svedkovia sú ešte nevyplatení. No keď exekútor bytčiansky zavíta, pán Múric i týchto vyplatí.

Toto je koniec a verný opis mojich židovsko-liberálnych záležitostí.

Pán Múric so svojim opovážlivým a nehanbným pokračovaním to docielil, že ho každý poriadny, statočný a poctivý Dlhopolec fumiguje a že v cudzozemsku sa zdržujúci, Bohu, cirkvi, viere verní a svojich duchovných si vážiaci dlhopoľskí obyvatelia písomne zakazujú svojim domácim jeho sklep a krčmu podporovať.

Lúto mi chudáka židáčka, no nemôžem za to. Čo hľadal, našiel. Chcel mať dlhý pôst, nech sa postí. Kedykoľvek mi príde na myseľ, vždy mi nasledujúce riadky napadnú:

Hej židáčku, židáčku, tvrdý to pôst za hračku!
Spravil si sa na mačku, chcels' ma lapit' do sačku,
šumnú mi dať opáčku. No uviaznuľs' ó vtáčku,
dostal si sa pre rvačku. Hrom ti strelil do vačku,
skántril kriedy babračku machabejskú pre pračku.
Vzdycháš, vysíš na háčku, vred ta hádže chudáčku,
trháš v jede fúz, káčku, zveš gazdika, boháčku,
bys' nezkúsil zdohniačku. Gój sa škerí cesnačku,
nemá žialu ni mačku: vystreb horkú omáčku!

Andrej Májer,
dlhopoľský kaplán.

Autonomické voľby.

V *Alsó-Rakonci* (novohradský vol. okres): gróf Géza *Majláth*.

Obec *Csantavér* (szabadský aut. volebný okres) zvolila za kongressového vyslanca baróna Adalberta *Rédla*.

V *Nesluší* a v *Rudinskej* (trenč. st.) zvolený je za kongressového vyslanca dr. Aleks. *Simonyi Semadam*.

V *Brassóve*: Gabriel *Ugron*.

V *Stolnom-Belohrade*: gróf Anton *Cziráky*.

V *Skalici*: Aleksander *Chvalibogovszky* rytier a veľkostatkár.

V *Nyiregyházi* a filiálkách: gróf Aurél *Desseuffy*.

V *Kapuvári* (šopronská st.): dr. Géza *Borsódy* statkár.

V *Maros-Vásárhelyi*: Gabriel *Ugron*.

Okres dekanátsky v *Maruši* zvolil za cirkevného kongressového vyslanca Franca *Kovácsa* opáta-farára.

V *Kaposvári* zvolený je: Edo *Pallavicini* strážny gróf.

V *Nyulasi* (mošonská st.) zvolený je Ján *Reiter* snemový vyslanec.

Obec *Nyék* (šopronská st.) zvolila za kongressového vyslanca gr. Adalberta *Czirákyho*; taktiež *Péterfalva* a *Haracsony*.

Duchovenstvo vicedekanátu *német-keresztúrskeho* zvolilo za cirkevného vyslanca: Ondreja *Pódu* opáta-farára.

Duchovenstvo vicedekanátskeho okresu *Élesdu* zvolilo za kongressového cirkevného vyslanca dra *Lolliona Karscha*.

Na fare *Krakovácskej* ku 5. nitr. voleb. okresu patriacej: Aleksander *Chvalibogovszky* rytier a veľkostatkár z *Častkoviec*; ten istý je zvolený i na fare v *Piešťánoch*.

V *Šoproni*, v *Nagy Mártoni*, v *Kismártoni* a v *Kis-Boldogasszonyi* dekanátske okresi zvolily za cirkevného vyslanca Jána *Asbótha* snemového vyslanca.

„Sviňský pastier.“

Mnoho pastierov neni priam u nás na Horniakoch; nemajú čo pasť, lebo čo mali to už dávno liberálni havkáči a bruchopasnici požrali. Sviň tiež je tu málo, lebo liberálni hazafici aj tieto, majú lepšiu náchilnosť ku sviniam, ako ku hovädám, nemilobohu pokantrili, aby si mohli svoje veľké bruchá na truc kňazom v piatok klobásami a jelitami naplniť. A ponevác sviňské maso liberálni potrimiskári všetko bez milosrdenstva požrali, zle im prišlo; mrzí ich to, že sa tak chutno napapkali sviňaciny (bravčoviny :) a preto na tú múdru myšlienku prišli, že nebudú viac žrať sviňské maso, lež nasolenú baraninu; zatiaľ ale všetké svine nehajú na pokoji, aby dobre ztučnely, a v zime zas len sviňské maso požívali.

Hľadali pastiera, ktorý by svedomito pásol tie svine, ktoré ešte nepožrali, ale ho nemôhli naistiť. Po veľkom chodení predsa našli jedného; tak sa vyslovili, že Ján Žitinský bude pre nich najlepším sviňským pastierom. On neprial návrh, ale ponevác všetci liberáli pod otrockým jarmom stonajú, prinutili k tomu. Nazvali ho sviňským pastierom. Aby z neho opravdivú sviňu urobili, vždycky mu poslali páleného, aby sa nalagal jak sa patrí a aj on sviňou zostal.

Lenže tento sviňský pastier bol múdrejší, jako všetci liberáli; on to držal, čo čítal kedysi u Homera, že sú aj božskí sviňskí pastieri a preto za nehodne držal pre seba, pálene piť, lež ho zlieval, a keď boly už tučné tie svine, povolal všetkých liberálnych trupákov na hostinu. Tu tak viedol rozhovor, že liberálni chumaji, keď sa už nažrali klobás a jelít, jaksa patrí, aj pálene začnuli s chutou piť. Požrali sa všetci.

Potom vstal hore sviňský pastier a držal nad nimi reč. O inšom nerozprával, len o liberálnej inteligencii. Tí hlupáci, ponevác boli všetci požratí ho neporozumeli. Keď to nič neosožilo a videl, že títo sú neni vstave ho porozumeť, dal to do novin; vedel

dobre, že liberáli predsa len vystriezvejú, a keď už všetky svine, čo on pásol požerú, budú aj nad tým rozmyšľať, jakého pastiera mali.

Tak sa stalo. Nažrali sa, napili, vyhládli a vystriezvilí, a veľmi ich to mrzelo, čo čítali popísané o sebe. Nie, ako múdri šuhaji boli tam opísaní, lež ako najväčší sprostáci, ktorí so svojím žraním a pitím podobní su tým sviniam, ktoré ich pastier pásol. Pastier sa nepodpísal tak, ako sa vola, lež s jeho pekným menom: Ján Žilinský. Tu začnuly liberálne svine grúliť; trápilo ich to, že ich pastier je múdrejší, ako všetci a začnuli zubami sekať. Neosožilo to nič. Ponevác tuční boli ešte vždy, jako tie svine ktorých sa nažrali, nevedeli pekne písať, lež samé svine porobili, a takto to dali do novín. Všetko sa vytlačilo čo popísali; samé sviňstvá čítal každý, kto prišiel k jejích chýrnemu organu „Opratovému kresťanovi“ Sami sa hanbili nad tým. Tam tak isto grulili, ako tie svine, ktoré dali pásť, a s takou inteligenciou boli ozdobení, jakoby pri válovcí mľaskali ustami.

Sviňský pastier sa smiel nad tým. Ján Žilinský vzal svoje noviny a začnúť ten článok, čo o jejích inteligencii písal, prezierať. Toho presvedčenia bol, že to je všetko pravda, čo napísal. Článok jeho má náboženstvo za základ, z toho dokazuje; tých ale čo opovrhnu náboženstvo, za nič si nedržia, predstavi v jejích opravdivom rúchu. Že sú takí tí najväčší lotrovia, každý poriadny, vážny a rozumný človek uzná. Celá hrba píkladov to svedčí, že takíto vychádzajú z liberálnej bandy. Kto odhodí náboženstvo, ten jakýkoľvek zločin je vstave spáchať. Nuž toto sa im nelúbilo! Svine zostaly po toľkom žraní sviňského masa, a ani to uznať nechcely, že sú nie hovädá, lež svine!

My, ktorí sme od začiatku s pozornosťou čítali jejích hlúposti, nato presvedčenie sme prišli, že títo ľudia s tou najväčšou nehanebnosťou vykrucujú všetko, a kde môžu tam napáľajú vieru, cirkev, a jej verných bojovníkov. Nuž toto sa jedine sviniam môže prepáčiť; tie len sviňstvo ľubia a toto zvyknuly rozrývať! Intelligencie nemajú, lebo si ju nemali kde nadobudnúť; sviňstvá ale tým viac, lebo nie za ľudí, lež za nerozumné zvery, opravdové svine sú vychované, ktoré len grúliť vedia, aby sa im dali čím viac nažrať.

Že ten pastier veľmi vysoko stojí nad nimi, ktorého si chceli vyvoliť, každý je presvedčený, kto prečítal článok jeho. Sviňský pastier a to ktomu ešte, keď je ožratý, nemôže niečo takéhoto napísať. Perse že svine strašne napajedené boly, nechcely sa dať hnať na dobrú pašu, bez prestania grulili: a preto ich vymlátit ten sviňský pastier.

Ponevác sviňa svinou zostane, dokiaľ jej len kus bude, Ján Žilinský nebude viac sviňským pastierom, jako chcely liberálne svine, čím ani nikdy nebol, lebo so svojimi článkami už viac raz dokázal, že má schopnosť k inšiemu: lež verným, svoje stádo a cirkev

svätú až do smrti brániacim bojovníkom a opravdivým pastierom ovečiek svojích, k čomu má jedine schopnosti.

So sviniami sa viac nedá do potyku, aspeň nie s tými opravdivými, lež bude mlátiť novomodných pohanov, plod jašterský, prefikanych mamľasov, ktorí ho za ožratého vyhlásili, keď kreslil ich múdrosť, čo každý svedomitý a múdry človek za nemožné držať musí, kto prečíta článok jeho, ktorý ho osvedčuje, že je verný pastier ovečiek svojích a nenavídí nepravosť.

Sviniam je aj toto dosť; len to si želim, aby Uhorsko čím viac takých sviňských pastierov malo, ako je ten, čo písal o liberálnej intelligencii; lebo pomaly tie svine by sa snád aj na ovečky obratily a bolo by jedno stádo a jeden pastier v osobe Kristovej, my ale všetci jeho verní pastieri, ktorí teraz zastávame cirkev svätú. A tak by snád prestal ten boj, ktorý teraz zúri a liberálne svine k toľkému grúleniu a rytiu prinuťuje.

Ján Žilinský.

„Rovnosť.“

Prednesené r. 1897. dňa 1. augusta pri slávnom otvorení kat. kruhu vo Varíne od *Antona Bérhelyi*, administrátora fary Horňo-Vadičovskej.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Prebierajúc ráz v jednej obrázkovej knihe trafil som na obraz, ktorý moju pozornosť na seba veľmi obrátil tak, že mi až do včul v parmätí zostal. Bola to jedná ženská na kameňi u prostred mora rozburéného sediaca v ruke koráb držiaca. Pokojná a neohrozená mysel ženy v prostred mora sediacej, u prostred mora, ponad ktorým čierne chmáry hrom za hromom metaly, ktorého besné vlny na skalú dorážaly, bola mi k najväčšiemu podiveniu. Dlho som rozmýšľal, aby som význam obrazu rozluštel, až na posledy takto som si ho vysvetlel: Skala pevná je učenie Pána a Spasiteľa našeho Ježiša Krista, lodička je cirkev katolícka, ktorá svoje detky siednocujú svojou vierou pod vedením námestníka Ježiša Krista rímskeho pápeža bezpečne nás vede po mory tohoto života, kde nepriatelja cirkve svätej ustavične na nás doliehajú a cirkev svätú znivočif sa usilujú, však ale skala — božské učenie Ježiša Krista — pevne stojí a špinavé vlny nepriateľské zlomené sa odrazujú a pri životnej sile Cirkvi a stálom vedení božského zakladateľa našeho lodička so svojimi plavcami isto pláve k tomu cieľu, ktorý jej sám Ježiš Kristus určil; neunávne pláve k tomu prístavu, ktorý je namáhaním a odplatu vytrvalej plavby a stáleho boju tohoto slzavého udolia, kde Boh zotre každú slzu z oči našich, kde nebude viac ani plač, ani jaká bolesť, lebo sa prvé veci pomynuly. Drahí a milí kresťania, ktorých vás tu učenie Ježiša Krista a cirkev svätá v jedno spojuje, ktorí dnes ste ukázali, že pod zástavu a vedením Spasiteľa Ježiša Krista cirkve vašej stále sa chcete pridržať a koľko rázy od tohoto prilytku vstúpite, že naše katolícke smýšľanie na javo chcete dať, kde prestane roz-

diel medzi chudobným a boháčom, medzi učeným a prostým človekom, medzi mešťanom a jednoduchým roľníkom, medzi pánom a sluhom: tu sme všetci rovni, všetci sme deti božie a udovia cirkve katolíckej, ktorej svätého učenia a zákonu na vzdor všetkým nápadom a blúdom pekelným neohroženo pridržať sa chceme, lebo v ňom zrodení, v ňom žiť chceme do posledného dechu života nášeho, aby sme po šťastlivo dokonanej plavbe života nášeho skrz toto nebeské učenie blahoslavení zostali.

Každá doba má isté vlastnosti, ktoré ju od druhých dôb rozoznávajú a zvláštny charakter jej dávajú. Naše stoloie zvláštným je skrz pokrok a umeniach, skrz osvetu a pokrok na poli všetkých vied. A tento pokrok na miesto toho, že by sa usiloval s učením cirkve jednotu držať, priam na opak svoje ostrie jeho milovníci mnoho rázy oproti cirkve obracajú. Jak vzdelaná, tak aj jednoduchá vrstva človečenstva klamlivými slovami všelijakých podvodníkov, pochlebným ľakaním nakazená býva.

Preč s cirkvou, preč s náboženstvom! Nechceme vrchnosti nad sebou, ale chceme žiť v rovnosti Boha a náboženstva, v blaženosti časnej a v rozkoši nevianej! O večnú blaženost nestojíme, ponač v nej neveríme, my chceme mať nebo tu na zemi! Takéto hrozné hlasy slyšiavame často za dňov našich. A nepriatelia cirkve usilujú sa všade rozširovať bludne učenie svoje, po veľkých a malých mestách, ba zalezú až do najtišších kútov vlasti našej a všade povzbudzujú burľivosť a nepokoje, svádzajú nevedomý ľud a tak slovom jako aj písmom otravujú pramnohých jedom nevery a nepravosti. Sú to tak nazvaný socialdemokrati, ktorí za našich dňoch búrlivosťou celú krajinu zdajú sa naplniť, a vzteklosťou svojou obzvlášťne oproti cirkve bojujú.

V tejto nebezpečnej dobe, keď nechceme zvedení a jejich jedom otrávení byť, potrebné je aby sme znájúc jejich hlavné zásady, vedeli učenie neomylnnej cirkve a toto pred očami majúć, klamlive jejich reči v svetle zdravého rozumu skumali.

Preto v tejto prednáške za predmet si vezmem hlavnu záadu socialdemokratov o rovnosti a spolu aj to dokážem vám, že rozlične stavy spoločnosti ľudskej spolu aj prospešné sú.

I.

R o v n o s ť.

Keď na počiatku stvorenia hviezdy skvejúce už svoje svetlo po okršleku zemskom rozlievaly, keď slnko lučami svojimi zem hrialo a zem vydávala rastlinné plody všeho druhu keď povetrie oživené bolo vtáctvom, voda rybami a na zemi hemžili sa zveratá všelikého druhu: tu stvoril Boh človeka na svoj obraz. Boh riekol: „Stvorme človeka dľa podobenstva svojeho, nech vládne nad všetkými zvieratami a nad celou zemou!“ A jestli nebereme do ohľadu ani len dušu človeka; jeho k nebu obrátený zrak, jeho jazyk k reči schopný, ba aj celá prostá postava označuje, že človek stvorený bol, aby panoval nad ostatnými tvorami zeme. Všetko na zemi stvorené bolo k jeho blahu. Adam a jeho potomci mali šťastne žiť na zemi.

Tak blažený mal byť život ľudský, keď by nebolo hriechu bývalo. Ale po prvom hriechu nasledovaly tresty. Jeden z trestov týchto bol, že ľudia ztratili vládu na zemi a že na nich prichádzajú mnohé bolesti biedy, trápenia atď.

A tak bieda a chudoba všade človeka sprovádzaly, Tisíc a tisíc rokov uplynulo od prvého hriechu a

posavád nevede sa ľudom lepšie. Ešte dnes stoná väčšina ľudí — vyjmúc malý počet boháčov — podkľiatbou biedy a núdei, ktorá sa za našich časov viac a viac rozširuje. Najznamenitejší učbári a mudrci v každých dobách starali sa a ľamali si hlavy, jakoby pomôhli človečenstvu k všeobecnejmu blažobytu — ale darmo.

V posledných časoch volajú privrženci tak zvanej socialnej demokracii, čili riadne tak zvaní socialisti, k ľudu, aby si sám pomôhol. Títo ľudia dnešný poriadok sveta úplne zatracujú. „Poriadok sveta dnešný — pravja oni — je nespravodlivý, lebo na jednej strane sú boháči, ktorí bez práce vedú život v radoších a rozkoších, kdežto na druhej strane tisíce a tisíce ľudí nemá ničoho, len mozoľnu prácu a nedostatok. Preto dnešný poriadok sa musí celkom zmeniť. Majetok musí byť rozdelený rovnakým dielom, aby každý mal, koľko potrebuje. Keď sa boháči rozdelia s chudobnými: potom nastanú lepšie časy, potom bude panovať medzi ľuďmi úplná rovnosť a braterstvo.

Ľudia títo drážia ľud chudobný a povzbudzujú v ňom nespokojnosť, oni sa ukazujú priateľmi nemajetkových tried, preto volajú: Či spravdľivo je, aby ste sa vy chudobní ľudia, maloroľníci, obchodníci, remeselníci namáhali pre nič inšie, len aby páni z vašich mozoľov dobre žili, aby z vašich daní vydržávalo sa veľké vojsko, ktoré len na to je, aby ostriehalo život a majetok boháčov? Je vám to treba, aby ste sa po celý život namáhali v tuhej práci uspokojiť si musiac s nízkou mzdou, z ktorej sotva vyžiť môžete, kdežto vaši páni za ktorých pracujete, viac a viac bohatnú a dvyhajú sa na vaše útraty? Tento poriadok sa musí úplne zničť, a jestli sa táto premena nedá previesť cestou pokojnou, vtedy sa musí previesť mocou a násilnosťou. Násilno pobereme boháčom majetky a rozdelíme medzi sebou; potom budeme všetci rovni, nebude pánov a sluhov, bohatých a chudobných, ale všetci ľudia budú spokojní a budú šťastlivo žiť vedľa seba v priateľskej láske. Potom nastanú na svete zlaté časy!

To je d. p. ten diel učenia socialných demokratov, ktorý najviac máme a vábi ľud neskusený. Ved kto by nechcel lepší kúsek chleba, ktorý mu tuto tak zreteľne sľubujú! Ale opakujem „sľubujú“ Čo sa sľubuje, to ešte človek nemá. Diabol prvým ľuďom v raji itež sľuboval krásnymi slovami, že budú Bohu rovni. A čo sa dostalo prarodičom, keď poslúchli hlasu jeho? Najhoršej bredy telesnej a duševnej pre nich samých a pre všetko človečenstvo. Nuž ako že sa máme chovať my kresťania proti takémuto učeniu? V jakom pomere stojí cirkev svätá k socialismu? Dľa učenia cirkevneho dokážem vám včul, že žiadali kto úplnú rovnosť všetkých: žiada vec nemožnú! bo Boh sám ustanovil rozličné stavy v spoločnosti ľudskej.

* * *

Veľmi oblúbené a často uživané slovo „rovnosť“ pomáhalo už mnohým, ináč zbožným ľuďom hlavy. Slovom týmto má sa rozumieť, že medzi všetkými ľuďmi nemá byť žiadneho rozdielu ohľadom hodnosti majetku a vplyvu. Není sú potrebné vrchnosti a predstavení, ktorí by druhým rozkazovali. Ďalej nikto není pánom svojego majetku, alebo peňazí, majetok je spoločným jimaním všetkých ľudí, ba niektorí ešte aj to tvrdili, že osobný majetok je krádež a nespravodľivosť ku bližným. Toto všetko rozumeli a rozumejú socialisti slovom „rovnosť“ a opovažovali sa do poslednej chvíle tvrdiť, že sám P. Boh a sväté náboženstvo naše

učí, že všetci ľudia sú sebe rovní. Však ale takáto reč není iné, jako prekrucovanie pravdy. Mluvi zaiste aj svätá viera naša o rovnosti ľudí, len že rovnosť tá sa vždy tak má rozumieť a tak sa aj rozumela, že ľudia, ktorí tu na zemi rozdielni su ohľadom stavu hodnosti a majetku: sú pred Bohom rovní. Boh, keď sa o pravú cenu človeka jedná, nehľadá na to, či je človek pánom lebo poddaným, boháčom alebo chudobným, učeným lebo neumeným človekom: pred ním každý človek musí počet vydať z toho, jako užíval schopnosti a dary jemu sverené, čili jakým bol človekom. Slovom „rovnosť“ teda, kedykoľvek ho naše sväté učenie užívanie nemá sa rozumieť, žeby nemalo byť medzi ľuďmi rozličných stavov, jako to na zemi vidíme. Naopak, rozdiel stavov ľudských nevznikol snáď náhodou, alebo ľudskou smluvou. ale povstal z nariadenia Boha najmúdrejšieho. Takýto rozdiel už aj v prírode vidíme medzi jednotlivými druhmi tvorov, z nich sú jeden druhému podriadení, medzi tvorami božimi velika je rozmanitosť: telesa nebeské rozličné sú ohľadom velikosti a svetla; roztliny sú rozmanité dľa zrostu, krásy a barvy, ba aj medzi zvieratami vidno je veľký rozdiel. Tak aj ľudia rozliční sú už prirodzenou schopnosťou, veľkosťou a silou. Tak vidíme už na ľuďoch dľa prirodzenej jejich povahy a schopnosti, že jedni sú jakoby stvorení boli ku panovaniu a vedeniu iných, druhí ku plneniu rozkazov svojich bližných; jedni sú schopní k tomu, iní k onomu zamestnaniu a remeslu lebo úradu. Boh sám ustanovil vrchnosti a nariadil poddaným jich poslúchať: „Každý nech sa podrobí moci vrchnosti“ čítame v sv. Písme „lebo není moci, mimo od Boha; kto sa vrchnosti protiví, protiví sa nariadeniu božiemu a kto sa mu protiví: privádza sa do večnej záhuby (Rim 13, 1, 2.). Taktiež ustanovil Boh stav služobný a pracovný, keď nariadil: „aby ľudia zem vzdelávali a jedli chlieb v potu tváry“ tak že sv. Pavel na základe tohoto božieho nariadenia káže všetkým služebníkom a poddaným; „Sluhoia poslúchajte telesných svojich panov, nie aby ste sa jako podchlebníci zaľúbili ľuďom, ale uprimným srdcom z báznz božej (Kol, 3, 22). Skutočne tiež vidíme hneď na počiatku ľudskej spoločnosti, že sa ľudia delili v rozličné stavy: roľníci, pasieri, nádelníci atď. Obzvláštne však a zreteľne ustanovil Boh stav kňazsky, jako stav od druhých rozdielný a znamenitejší. Už z dvanásť pokolení židovských vyvolil si Boh v starom zákone pokolenie Levi ku službe kňazskej a obety len od týchto služebníkov chcel prijať. A Ježiš Kristus vyvolil si z učedníkov dvanásť apoštolov a zreteľne a určite ukázal, že i v novom Zákone má byť stav zvláštny, ktorému jedine prislúcha povinnosť a právo učiť, obetovať a vládnuť nad cirkvou. „Nie vy sta mňa vyvolili — praví on — „ale já som vás vyvolil.“ Tak vidíme teda tie tri hlavné stavy, z ktorých spoločnosť ľudská pozostáva, totižto stav kňazsky, panovnícky a pracovný. Od Boha samého sú tieto stavy ustanovené, preto jich nachádzáme nie len u národov vzdelaných, ale aj u tých, ktorí ešte v divokosti žijú.

Túto rozličnosť stavu potvrdil aj sám Ježiš Kristus, lebo on vyvolil si istý stav t. j. ľudí vyučovať a z nich obetu Bohu všemohúcemu priniesť: teda stav kňazský, k tomu verný zostal a keď záračne nasitený ľud za kráľa ho chcel vyvoliť, skryl sa pred ním, bo on zreteľne povedal: „Dajte cisarovi, čo je cisarové a Bohu, čo je božie.“

Videli sme teda, že učenie socialistické o rovnosti je vec nemožná, cirkvi a zdravému rozumu sa protivíaca, márne sľuby podobné diabolským sľubom

v raji, luhárstvo, blud vypočítaný na našu časnú a večnú záhubu. Chráňme sa teda týchto ľudí nebezpečných a plňme horlive povinnosti stavu svojeho, do ktorého nás Boh postavil.

Najnovší figel liberálov.

Prítomne všetkým láskavým čitateľom a týmto priateľom úctive dávame na vedomie, že

veľké ľudové shromaždenie v Kysúc-Novommeste

sa na 5. septembra popoludňajšiu 4. hodinu odkláda, ponevác liberálna ukrutnosť zas jeden nový figel vymyslela a tým tohože shromaždenia vydržiavanie v určenom čase prekázala. — Liberálcov zlosť a na všetko súcosť je nám už všetkým známa a len liberáli sú v stave prekážať, aby sa ľud nepoučoval, lež aby i na ďalej v jejich služobnosti a otroctví zostával. Tu podávam ten krásny výrok od slova do slova preložený:

105. eln. sz.

Ohľadom skrže Jána Cvincsek a spoločníkov oznameného bežiaceho mesiaca dňa 29. augusta v Kysúc-Novommeste vydržiavať sa majúceho ľudového shromaždenia

Výrok:

Ponevác pred horespomenuťm oznámením už dva dni predbežne v tom istom čase a na tom istom mieste liberálnej strany shromaždenie u mňa oznámené bolo, a toto pred horespomenuťm oznámením pod 103. číslom v známosti som už vzal a vydržiavanie dvoch shromaždení v tom istom čase a mieste je nemožné —, oznámenie Jána Cvincsek a spoločníkov na tom istom mieste v známosti na teraz vziať nemôžem a o tomto ich upovedomujem.

Dano v Kysúc-Novommeste, 22. aug. 1897.

(P. H.)

Imrich Haydin m. p.
okresný hlav. slúžny.

Že toto je zas nový liberálny figel, to každý vie, aj to vie, že v Kysúc-Novommeste je nemožnosť liberálne shromaždenie vydržiavať — my ľudáci aj toto strpíme a dáme im prednosť, nech ukážu, jestli sú v stave, koľko ich prinde na toto liberálne shromaždenie — my si naše o týždeň neskorej vydržíme, nech nás už len prenasledujú, však dá Boh, že aj pravda kedysi zvíťazí. A preto držíme sa ani múr a hlásajme všade:

Pozvanie.

Ľudová strana, ktorá ani nespí, ani sa nespolieha,

v Kysúc-Novommeste

na hlavnom námestí dňa 5. septembra r. 1897.
v nedeľu po poludní o 4. hodine

vydržiať bude

veľké ľudové shromaždenie

s nasledujúcim programom:

1. Otvorenie shromaždenia. Drží: gr. Aladár Zichy.
2. „O ľudovej strane a o nových poriadkoch.“ Poučuje: Demeier Gyurcsánszky, zákopecký farár.
3. „O ľudovej strane a o našich malých gazdoch a remeselníkoch.“ Prednáša: Jozef Szteszkál, predmiersky dekan a farár.
4. „O ľudovej strane a o volebnej svobode.“ Reční: Ján Czvincsek, kysúc-novomestský kaplán.
5. Záverečné slovo predsedy.

Kisucké Nové Mesto, 21. augusta 1897.

Riaditeľstvo.

Na deň Sv. Joachyma, krstného patróna to sv. Otca, viacerí vysokopostavení kňazi a svetki Jeho svätosti svoje vrelé blahoželanie predniesli. Pápež sa im srdečne poďakoval za toto prejavenie úcty a za pár minút láskavý rozhovor s nimi viedol. — Nech ho dobrotivý Pan ešte na dlhé letá živí na svoju chválu a oslavu a na čím ďalšie rozšírenie sv. Cirkve!

Zdravie Svätého Otca. O zdravotnom stave Jeho svätosti rímskeho pápeža z istých prameňov zdieľajú, že je zdravý stav Svätého Otca celkom riadny. Minulú nedeľu bral účasť i na sv. mši a potom prijímal kardinála Rampolu, taktiež i viac do Rímu prišlých pútnikov.

Letný pobyt kráľovnej. Jej Veličenstvo naša kráľovná Alžbeta sdrúže sa teraz na bájočnom vidieku Tyrolska pri jazeri Karer zvanom. Veľmi dobre sa tam cíti, denne väčšie prechádzky činí. Na tom mieste, zkaďe zvykla z istej výšiny skalnatej dolinu obdivovať, postavili jej tamejší obyvateli peknú bránu s nápisom v tamejšom nárečí: „Grüasz di Gott, liabe Kaiserin!“ — Pozdrav fa Boh, má cisarovná!

Kráľ v Tate. Dľa ustálenia vodcovského sboru na vojenských cvičbách (manévroch) v Tate rozhodujúca bitka bude 13. septembra. 15-ho septembra vyhlási Jeho Veličenstvo svoje uznanie. Kráľ dorazí 10. septembra do Taty, na ktorejžto nádraží zastupiteľstvo mesta Taty s banderiumom a právomocnosť stolice komančanskej prijímať budú Jeho Veličenstvo v skvostných počas millenia ukazavších

šatách a dočkajú príchod nemeckeho cisára Vilhelma. Arciknieža Fridrich Otto dorazí do Taty 9. septembra a v tento deň barón Beck generáladjutant prípravné cvičby bude s vojskom vydržiať.

Biskupská porada. V druhej polovici budúceho mesiaca v Budapešti pod predsedníctvom Klaudia Vaszaryho kardinála kniežaprimasa bude sa biskupská porada vydržiať. Hlavným predmetom biskupskej porady bude záležitosť katolíckej samosprávy.

Cestovanie knieža primasa. Klaudius Vaszary kardinál, arcibiskup, kniežaprimas 20. t. m. odcestoval z Budapešti do kúpeľu Balatonfüred. Štyriť až týždni ešte tam pobudne a potom sa celkom do hl. mesta vráti.

Okradnúli arciknieža. Opopázhlivú krádež spáchali po tieto dni na arcikniežatu Jozefovi v jeho alčútskom kaštieli. Jedon človek menom Rajkó vkradol sa v noci počas vzdialenosti arcikniežatskej rodiny do kaštielu a vylámuc kasne, 300 zl. v hotovosti a jedni zlaté hodinky ukradol. Hlavnodvorský úrad len na druhý deň sa dozvedel o tejto krádeži a hneď to oznámil žandárskému úradu, ktorý teraz stopuje dobrého vtáčka.

Jubileum zlatej mši nitrianskeho biskupa. Imrich Bende nitriansky biskup 8. septembra bude sláviť sviatok svojho pädesiatročného kňazstva; z tejto príležitosti daruje 152,300 korún na rôzne dobročinné základiny. — Hľa, páni liberáli, katolícki kňazi nepremáhajú sverené im majetky, ako to vy tvrdíte, ale ich na dobré ciele upotrebuju.

Sudcovský talár (úradne šaty) v Rakúsku. O nedlho i rakúski sudcovia vezmú na seba v úradnom účinkovaní talár. Dľa patričných viedeňských novin stane sa to už 1. januára budúceho roku, odkedy už v tejto úradnej rovnošate svoje povinnosti konať budú. V kruhu viedeňských pravotárov podobné hnutie vidieť, že by dľa šiat sudcov i fíškáli nosiť mohli takéto úradné šaty.

Zase veľký strajk v Budapešti. 23. aug. asi 20 tisíc murárov a murárskych robotníkov zastavilo prácu. Žiadajú po... ie platu, a síce na hodinu najmenej 25 kr. a 9¹/₂ hodinovú prácu. Staviteľia im odpovedali, že im to nedajú. Nuž teraz je otázka, ako sa to skončí.

Pút do Maria-Cellu. Processia podhorská vydá sa na cestu do Maria-Cellu 2. septembra. Pútníci, ktorí sa chcú k tej procesii pripojiť, nech idú z ranejším vlakom, ktorý ide od Trnavy do Prešporka. Karty alebo jazdné lístky, nech si každý vymení až do Viedne. Kto sa poveze po železnici len do „Marien-Taferl“ bude ho cesta tam aj na späťok koštovať 4 zl. Kto by ale chcel ísť po železnici až k sv. Trojici, ten musí viac platiť. O hojné účasťenstvo veriacích k návšteve P. Marie Zellenskej žiadajú: P. Ján Psencsik, kňaz rádu kapucinského; Ján Slezák, vodca procesie.

Strašné zdravotné pomery v Skačan-Hradišti. Jedon obyvateľ nám ztadiť píše: 17. t. m. bol u mňa jeden človek s očima na trachomu nezdravýma. Na to sa traťil pán židovský doktor, zbadal ho u mňa prišiel a pýtal sa, že odkiaľ je a jak se menuje, a pýtal sa mňa, jak sa ja opovážim oči liečiť? Že ja mám každého poslať k nemu. Ja, pán doktor šak chodia ľudia k Vám do 3. až 9. rokov, prečo im nespomozete! Ja za jeden týždeň alebo za dva som takých ľudí vyliečil, ktorí k Vám 9 rokov chodili, o

Vy ste doktor a za toľké časi ste ich vyliečiť nemôhli. Doktor: keď ich ja nevylicím, nech idú do Budapešte alebo do Viedne Pán doktor, ale sú takí ľudia, že nemajú peňazí na takú ďalekú cestu. Doktor: nuž, teda nech oslepnú. Pán majster, dobre sa mávajte. — Nuž takí sú teja tí židovskí lekári, ktorých stolica a jednotliví občania platia. Dobre by bolo takéto veci na patričné miesto udať, lebo ľudské zdravie a najmä zrak, to není maličkosť. — I o to sa postaráme.

Robili posmech z viery. Vlni sedem „duchaplných“ mladíkov v Baje, keď si hrdlo až veľmi obmáčali, uzavreli, že urobia jedon podarený žart. Sišli sa teda spolu a jednu veľkú basu, ako mltveho, pri horiacich sviečach po meste nosili, a pesničky dľa obradu pohrebného cirkve katolíckej pri tom spievali. Tento chlapčenský skutok zle vychovaných mladíkov všeobecné pohoršenie zapríčinil v meste a kráľ. okresný súd v Topoli na základe 51. §-u trestného zákona odsúdil ich pre priestupok oproti viere jednotlivc na peňažitú pokutu 10 zl., čo kráľ. tabula a teraz už i kráľ. kuria potvrdily. — Myslíme, každému je nápadný tento ľavý výrok, obzvláštne keď do povahy vezmeme, že sa tento účinok na popolcovú stredu, teja na cirkevný sviatok udal. Pravda, keď katolícky kňaz ale druhý svetský oproti civilnému manželstvu spácha takzvaný priestupok, vtedy ho na mesiace odsúdia, avšak keď *Boha a cirkev vysmievajú*, vtedy i 10 zl. je dostatočná pokuta na patričného. Lebo veď, a to si dobre zapomätajme, žijeme v blázenej dobe liberalizmu! „(Alk.)“

Vystehovanie sa Rusíncov. V Amerike vychádzajúce novinky „Svoboda“ nasledujúce veci pišu o vystehovaných Rusíncoch. „Tohto roku od 15-ho mája do konca júna 5 tisíc Rusíncov prišlo do Kanady. Všetci sa osadili na farmách (majeroch), v Jorktone 100, v Mane 150, v Edmonte a Edne 140, v Dauphine 200, v Stuartbure 200 rusinských rodín. Okolo 10. júla asi 300 rusinských rodín prišlo do Winnipegu z Bukoviny a Haliču. — Veru smutno, že rusinský ľud musí zo svojej vlasti preč, zakiaľ ta priduvší dlhonosí a krivonohí z roka na rok sa vzťahujú a bohatnú.

Podporovanie uškodených. Dr. Ján Malý ostrihomský opát - kanonik daroval 200 zl. ľadovcom uškodeným chudobným hospodárom kisuckonovomestským, za ktorý milostivý dar v mene svojich veriacich i touto cestou láskavý vďak mu vyslovuje Ján Pošta farár kysuckonovomestský.

Odtisnutý dom. V Paríži po tieto dni americkým spôsobom odtisli s miesta jedon celý dom, bez toho, že by z neho čo i jeden kamieňok boli odlomili. Základ domu prepílili a potom 130 drevených valcov podeň vstrčili. Na toto 13 robotníkov s troma obrovskými škripcami nazpäť odtisli stavisko na susedný pozemok. Výborne podarenú prácu váne obecnstvo obdivovalo. V dome všetko tak nechali ako bolo a predsa sa žiadna premena nestala. Ešte i hodinyišly. Na predošlé miesto postavia vzornú školu. — Nuž aj na Slovensku že tiež raz kdesi chceli kostol odtisnúť, lenže ti hrachu nasýpali a s a tom ho chceli šúlať, — čo sa pravda nepodarilo a p eto si mnohí z patričých občanov žarty robia.

Dieťa narodené v rakve. V Arade zomrela jedna 31 ročná ženská, menom Anna Nedelka. Lekár konštatoval smrť a rodina mrtvolu vystrela. Úder a žiaľ ten bol tým väčší, lebo neboha bola práve v požehnanom stave, keď zomrela. Minulý pondelok ju

pochovávali. Pohrabné obrady odbavoval kňaz Gabriel Bodea a už chcel posvätiť mrtvolu, keď sa táto zrazu dvakrát silno striasla a jedno cele dobre vyvinuté, ale mrtvé dieťa porodila. Po tej neočakávanej udalosti pohrab pretrhli, novorodené dieťa umyli, obliekli a potom s nešťastnou matkou naraz pochovali.

Drobné chýri. *Netreba im svetla.* Mestská rada mesta Čaby na poslednom válnom shromaždení to odporúčala, aby sa na pozvýšenie platu od nočného osvietenia mesta 200 zl. do ročitého mestského rozpočtu vzalo. Avšak jedon úd bol proti tomu, poneváč s týmto nočným osvetlením by starobilosť mesta Čaby mnoho utrpela, a rada mestská tento dôvod prijala. Tomuto pánovi budú zloději isto povďační. — *Vo Viedni držali requiem* za zastreleného španielskeho ministerpresidenta Canovasa 18. t. m., na ktorej sa celý úrad španielskeho veľposolstva súčasťnil. — *Divokosť vandrujúcich cigánov.* Po tieto dni vandrujúci cigáni pri Arade chytili jednu slúžobnú dievku, šaty jej ukradly a jako sa hovorí, i zhanobíť ju chceli. Na chudobnú slúžku to tak účinkovalo, že sa sbláznela a teraz je v Makóve vo špitáli, kde každého bradatého chlapa za vraha a zlodēja považuje. — *Výbuch granátu* prihodil sa na vojenských cvičbách pri Niši v Srbsku. Šesť vojakov zomrelo, štyria sú ťažko ranení. — *Humoristický časopis nemecký „Kiki-riki“* minister vnútorných záležitostí z Uhorskej krajiny vykázal, poneváč vraj veľmi uráža uhorský štát. Nuž nie tak šát ako tých novorecipovaných, ale u nás veci zavše pomýlia. Hja, a potom keď je „Kiki-riki“ hádam i pána ministra zavše ráno zo spánku budieval? — *Okrašli fiškála.* V Budapešti na východnom nádraží ukradli jednomu fiškálovi z vačku medzi veľkým tiskom 360 zl. Zlodēja hľadajú. — *Falošné zlatovky* zase prišli do obehu v Budapešti, kde viacej kúskov zfalšovaných našli. Zhotovené sú z olova a cinku, maďarský nápis nosia, 1889. rok je na ných vyrezaný, kresba je trošku neistá a ľahšie sú, ako dobré opravdivé zlatovky. — *Honvéd samovrah.* Michal Podurán honvéd pri 24. pluku v Levoči sa tieto dni so slúžobnou zbranou prestrelil. Príčiny nevedno. — *Utopená parná loď v Drezde.* 15. t. m. večer na potoku Elbe pri Drezde utopila sa jedna loď, ktorá medzi starým a novým mestom Drezdy premávku prostriedkovala. Príčinciu jej utopenia je jedna väčšia parná loď, ktorej vlny ju prehodily. Na lodi bolo 50 ľudí, doteraz 7. zmyzli. — *Obeta turistického výletu.* Jedon budapeštiansky žiak menom Michal Buchwald bol na turistickom výlete v Tatrách, kde z jednej vysokej skaly tak nešťastlivo spadnul, že následkom veľkej úračky hneď zomrel. Jeho matka skoro z rozumu pošla, keď sa to dozvedela. Pohrab mal v Budapešti.

Vyobrazenie.

Často sa to stáva, že tí, čo sú nám milí a drahí, musia nás opustiť, od nás v cudzí svet sa vzdialit. Človekovi to veru trpko pájne takéto lúčenie a vzdialenosť od patričnej osoby, obzvláštne jestli je tá osoba v úzkom rodinnom spojení s nami.

Náš obrázok predstavuje tiež takýto zjav, ako stará matka a jej vnučka za svojim synom poľahne za otcom túžia, ktorý odišiel v cudzí svet, do Ameriky, aby tam potrebný chlieb pre svoju rodinu vyľadával. Lúto im je obydvom, i starej matke i vnučatu, avšak

jejich žiaľ nie je zúfanim, oni si dúfajú predmet svojej lásky a túžby o nedlho uvidieť a s ným sa potešit. Preto vzkrúšeno obracajú svoje prosby k Otcu nebeskému, aby im ho tam v cudzine od všetkého zlého duševného a telesného zachoval a šťastlivo domov priviedol.

Nuž, či môžu ku nemu niečo vzácnejšieho poslať ako svoje modlitby? Pánboh doista vyslíši jejich vrelú prosbu a o nedlho uvidia sa zase šťastlivo a blaženo.

ODKAZY REDAKCIE.

 Pre veľký počet druhých článkov „Dopisy“ z tohto čísla sme museli vynechať.

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

X., Žilina: Srdečne ďakujeme, že ste dokázali, že nestrajkuje. — M. M., Pobeďim: V budúcom čísle; na budúcej voľbe vyvolte si inakšieho rychtára. — Do Trnavy: Že sa Brand postrelil, to je znak toho, že na čo prídu tí, ktorí sa proti Pánu Bohu pozdvihnú. — Do Radošovic: Srdečne ďakujeme. — J. S., Košice: Vitajte; čakáme ten dopis. — Duro Zajac, Pobeďim: Redakcia je nie zodpovedná za inseráty; vo Vašom páde najmenej, lebo my tu nemôžeme vedieť, či ten Schwarz v Rakúsku má krstný list a či pájes. Obráťte sa k zrámeniu kresťanskému kupcovi. — J. Ch., Rašov: Odpíšte nám, či by ste v jednom sklepe ako predavateľ slúžiť vedel? Franta Cambel a Kompany, Kocinkraut, Miava: Tešíme sa, že ste zvíťazili nad liberálmi. Keď budete tak spolu držať, títo celkom vykapajú. — A. P., Lopasov: My by sme to veľmi radi uverejnili, ale nemôžeme, pretože váš list to celkom jasne neudáva. Poshovárajte sa s voľakým a opište to zreteľne. — N. L., S. — Teplá: Sústredný sklad všetko Vám pošle; ale veľký cenník, ktorý bude 16 strán obsahovať, teraz nemôžeme vydať, dočím besná špekulácia na burse cenu všetkých článkov zo dňa na deň prevráti. — Do Hinkov, Pribovice: Sme dľa žiadosti vykonali. — Mezöhegyes, J. D.: Prečo ste sa neobrátili na tamejšieho duchovného? — Königshütte, Drotári: V budúcom čísle. — Do Priestieran, J. R.: Do tohto čísla neskoro prišlo; budúce uverejníme. — M. P., Antonovác, Slavonia: Ďakujeme. — Do Handlovej: Cena múky o 4 zl. 50 kr. je väčšia, ako pred mesiacom. — Rajec, L. P.: Sústredný sklad nemôže darom dať, lebo aj on za peniaze kupuje; pretože on ale potravné články vo veľkej zásobe po 5—10 vagónov kúpi, je v tom položení, že môže lacnú cenu určiť. — Viacerým: Na predplatok ďalej nemôžeme čakať; kto do konca tohoto mesiaca nedonesie do poriadku svoj predplatok, tomu viac novín nemôžeme poslať. — K. R. Moštenice: takzvaný „Országos és önszegélyző fogyasztási szövetkezet“ likviduje, t. j. sa rozíde. N. J., Nová Ves: Najlepšie je, odpísať ostatnú štáciu; ináč to vždy mnoho práce dá, kým sa to z patričných knižiek vynajde. — K. R., Močník: Vám to

isté; sústredný sklad by jedneho úradníka len na to potreboval, aby ostatné štácie v celej krajine vyskumával. — Pane Žilinčan: Nuž či ste tak zľubený, že nevidíte, čo Kresťan uverejnil?

Vrele prosíme ctených spolupracovateľov a dopisovateľov „Kresťan“-a, aby ráčili dopisy v nedeľu alebo pondelok poslať, ináč nemôžeme ich uverejniť v najbližšom čísle.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je neváženie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý pošťový úradník úplne za darmo. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej, direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten ošoh, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky z nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 12 0) - 12 40 I. Raž 8 50 - 8.60 zl. Jačmeň na krm 4.40 - 4.50 zl. do pálenic 5.80 - 5.80 zl. na várku 6.50 - 8.00. Oves 6.30 - 6.50 Kukurica 5.3) - 5.45 Proso: 5.35 - 5.75 Vo Viedni každý mc. o 50 krov drahší.
2. Olejové zrná. Lanové semen 06.00 - 00.00 Koprné semen: 06.50 - 00.00.
3. Strova: Veľká biela flúza 6.50 - 7.50; tmavá 6.00 - 0.00 okruhlá: 8.00 - 8.25, tarkavá 6.00 - 6.40. Šošovica 26.00.30.00. Hrach 8.50 - 03.50. Čistý 13.50 - 20.00 zl.
4. Kupecké zelené plody: Mak 23 - 24 Burgyňa 1.80 - 2.00. Cibula 5.00 - 7.10. Cesnak: 19 - 25 zl. Petrželez: 5.00 - 0.00. Paprika 135 - 140 zl.
5. Potrava: Seno. Lúčne seno 1.70 - 2.30. Slama Na postielanie: 1.40 - 1.50 Žup 1.80 - 1.00
6. Siatie: Červená ďatelina 26 - 32. Lucerna 35 - 42 zl. Jar. í ľadník 6.00 - 6.50 zl.
7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: as 828 hospodárskych volov; 504 dojných kráv. Následovné boly ceny Výborná pára volov do jarna do 300 - 340 zl. Dojné kravy: za jeden kus 060 - 080 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 1019 kusov oviec. Ceny: 12.50 - 15. zl. za páru, a 14 - 15 kr. za živý kilo. Sviňský trh: za kilogram 14 - 17. V salašoch 0900 kusov bolo umiestnené.
8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26 - 30 zl. Vosk 164 - 165. Vajca 44 - 45. Loj. Maslo I. 80 - 160 zl. II. 60 - 110 mc. Slanina 50.00 - 51.50, udená 55 - 00.56 zl.
9. Remeň funtový od 152 - 185 kl. teryc 135 - 156.
10. Kraviny vrázkované 165 - 175.
11. Tefaciny barnavé 12 - 13 kl. 420 - 440.
12. Tefaciny najl. viksovky 420 - 440, stredné 350 - 365 ažené a vrázkované 330 - 340, blysk. remeň najlepši 150 - 155 drsné listy 165 - 170.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

Krajinské pútnické cestovanie do Lourdu

z príležitosti terajšieho 25. ročného jubileuma jestvovania Lourdu,
na sviatok Sv. Ruženca 3. oktobra bež. roku.

Duchovný vodca: Prevel. p. dr. Františ Robitsek, farár veľkomarušký.

Odchod z Budapešti: 26. septembra 1897. s večerným rýchlovlakom južnej železnice.

Zpätnavrátenie do Budapešti: 11. oktobra 1897. večer s rýchlovlakom južnej železnice.

Ceny účasti:

III. trieda s bydlom, ale bez kostu	80 zl.
III. trieda s bydlom a s úplným hostinským zaobstaraním	105 zl.
II. trieda s bydlom a s úplným hostinským zaobstaraním	120 zl.
I. trieda s bydlom a s úplným hostinským zaobstaraním	240 zl.

V tejto cene sa obsahuje:

1. Železničná cestujúca karotka z Budapešti do Lourdu a nazpät.
2. Úplné hostinské zaobstaranie v Benátkach, 1 celý deň počas idenia.
3. Úplné hostinské zaobstaranie v Genue 1 celý deň počas idenia.
4. Úplné hostinské zaobstaranie v Lourde 4 dni.
5. Úplné hostinské zaobstaranie v Marseille 1 celý deň pri návrate.
6. Úplné hostinské zaobstaranie v Milane 1 celý deň pri návrate.
7. Koče od nádražia po hostinec a zpiatky. V Benátkach člnok.

Poznámka: Cestovatelia I. a II. triedy v I-riadnych hostincoch, III. tr. v II-riadnych hostincoch budú umiestnení. Za kost neplatiaci cestovatelia III. tr. ako sme už spomenuli, tiež dostanú bydlom. V Lourde kost platiaci III. tr. pútnici — výnimočne od doterajšieho zvyku tiež v hostincoch umiestnení budú a len opatrovanie potrební nemocní a ťažko nezdraví dostanú úplné zaopatrenie v tamejšom špitáli, za ktorý riaditeľstvo platí.

Podmienky prihlasovania:

Prihlásiť sa treba do 15. sept. b. r., pri čom súčasne prosíme

od cestujúcich v I. triede osobitne predplatok 50 zl.

od cestujúcich v II. triede osobitne predplatok 40 zl.

od cestujúcich v III. triede osobitne predplatok 30 zl. ktoré

sa majú na adresu prevel. pána farára *dra Františa Robitseka* do *Nagy Marošu* na farský úrad zasiať

Ku putovaniu sa hlásiaci a výšmenovaní summu dopyšlúci, nech sú láskaví pozostatnú summu účasti-bránia na adresu p. farára *dra Františa Robitsek*, avšak už do *Budapešti, VI., Váci-körút 43. I. em. 2. ajtósz.* najneskorej do 23. sept. b. r. po poštovej poukazke zasiať, kde sa karotky 25. sept. ráno od 9. hodiny započnú celý deň a 26. sept. popoludní do 4. hodiny prevziať môžu.

Karotky sa preto nemôžu po pošte odoslať patričným cestujúcim, pretože budapešť-cormonská karotková časť len pred ostatným dňom t. j. 25. sept. sa môže do karotkového sošitu vložiť.

Rozdelenie pútnickej spoločnosti.

A) oddiel pozostáva v I. a II. triede cestujúcich.

B) oddiel pozostáva v III. triede cestujúcich i za kost platiacich pútnikov.

C) oddiel pozostáva v III. triede cestujúcich za kost neplatiacich pútnikov.

Na čele každého oddielu stojí jeden riaditeľ, ktorý je osobitne so záležitosťami svojho oddielu sverený.

Barva karotiek jednotlivých oddielov tiež bude rozdielna. Oddiel A) bude mať žltú, B) červenú, C) modrú, čo obzvlášťne pri dorazení na cudzozemské nádražie železničné má význam, kde sa pútnici dľa oddielov do kočov na nich čakajúcich do hostincov vezú. Jestli je hostinec blízko, pútnici III. triedy pod potrebným vodcovstvom, pešky tiahnu na svoje kvartýle. Nemocní a ťažko chorí ale — bárs aj v III.

triede cestujú, — na bársakú malú vzdialenosť na každý pád na koč môžu rátať.

Pri vystúpení z vlaku každý pútnik v ruke držiac karotkový sošit dľa nariadenia riaditeľa povinný je ku svojemu oddielu sa pripojiť.

Batožina.

Každý nech len toľkú batožinu so sebou nesie, koľko sa do jednej, do vagonného oddielu nieš sa mohúcej cestujúcej tašky zmestí. Toto preto treba obzvlášťne vedieť, pretože na cudzozemských železničných staniach je veľmi málo sluhov, čo batožinu nosia (hordári) a tak každý je na seba odkázaný. Kost neplatiaci pútnici III. triedy nech šikovno spakujú svoje potravné veci, pretože od určitého priestoru (60 cm.) väčšiu batožinu — obzvlášťne na talianskych železničných — do vagonu vnieš nesloboda, osobitne ako batožinu oddať ale veľmi mnoho stojí.

Povinnosť spolucestovania a výhrada vylúčenia.

Pútnici sú povinní do Lourdu dľa ustáleného plánu *spolu cestovať*, pri nazpät cestovaní ale do Ventimiglie čili od francúzsko-talianskeho chotára kto chce môže sa od spoločnosti odľúčiť a cestu osobitne konať s *pretrhnutím dľa ľubosti* počas platnosti cestujúcej bylety.

Čas platnosti cestujúcej karotky.

Karotka pútnická je platná od 26. sept. 1897. za 30 dní, teda 25. okt. platnosť svoju ztráti.

Riadny alebo osobitný vlak.

Jestli v našej spoločnosti vyše 300 údov bude, na celej čiare osobitný vlak dostaneme, jestli bude len vyše 200 údov, tak až po Ventimigliu, čili po francúzsko-taliansky chotár dostaneme osobitný vlak (zug.) Niže tohoto čísla z Budapešti po Cormons a zpiatky na riadnom rýchlom vlaku (schnellzug) cestujeme. Pri zpätcestovaní následkom výhrady odlúčenia pútnici I. a II. triedy od Ventimiglie dľa ľubosti si vlaky vybrať môžu bez povinnosti doplacania. Na upotrebenie karotky má sa poučenie riaditeľa nasledovať.

Zamienanie vlakov.

Jestli na osobitnom vlaku necestujeme, vtedy viac razí musíme vlak zamieňať. Toto riaditeľia oddielov popredku oznámia, aby bol na to každý pripravený.

Neprijemnosti pri takýchto presedaniach — pre ktoré sú niektorí pútnici nespokojní — pri ďalekom cestovaní nedajú sa obísť, za ktoré nikoho — najmenej riaditeľa — obviňovať nemožno, ktorý všetko možné vykoná pre pohodlnosť cestovateľov, avšak

plán cesty musí ku premávkovým pomerom prispôbiť.

Vybavenie sťažností.

Riaditeľstvo s tou poníženou prosbou sa obracia na ct. pútnikov v cestovaní už zbehljších, že by v cestovaní menej zbehlším so svojou rozvahou na pomoci boli. Voditeľ už vopred poistuje účastníka pútu, že každej právnej žalobe, dľa možnosti, bude chcieť odpomôcť a veľmi prosí, aby ho svojou dôverou vyznačili a on bol prvým, ktorému bársakú žalobu prednesú.

Dopisovanie.

Tajnej povahy a väčšmi na duševné záležitosti vzťahujúce sa dopytovania majú sa na prev. p. farára dra Františa Robitsek rovno do Nagy-Maróšu (hont. st.), všetky druhé na cestovanie a podmienky účasti-bránia vzťahujúce dopytovania tiež na meno dra Robitska, avšak do Budapešti, VI., Váci-körút 43., I. em. 2. sz., doposlať.

Cudzozemské peniaze.

V tom páde, jestli by niekto z cestujúcich zameškal bol cudzozemské peniaze si zaobstaraj, riaditeľstvo z láskavosti mu zamenenie vyprostredkuje.

Odznak.

Riaditeľstvo pútnikov odznakmi zaopatrí.

Pobožnosti.

Usporiadania pobožností ako duchovný vodca a riaditeľ pútu previel. pán farár z Nagy-Maróšu, dr. Františ Robitsek ponechal si pri pre seba.

Riaditeľstvo lourdskeho pútu r. 1897.

Prihlasujúca sa karotka.

Vyplnená má sa odosláť na meno p. farára Františa Robitseka, Bpest, VI., Váci-körút 43., I. em. 2. ajtós.

Otázky	Má sa vyplniť skrze prihlasujúceho
Meno prihlasujúceho sa, taktiež i s ním cestujúcich rodinných údov	
Stav alebo zamestnanie	
Do ktorej triedy karotku vymenil	
Kedy poslal predplatok(ky) a spolu koľko	
Ostatnú summu kedy pošle	
Koľko talianskych) peňazí bude Koľko francúzskych) potrebovať	
Riadne bydllo	

1897.

Podpis

Jazdiaci poriadok.

Odchod z Budapešti večer o 7. h. 45. m. s rychlovlakom 26. sept.
Príchod do Benátok (odpoč. št.) popol. 6. h. 20 m. s rychlov. 27. sept.
Odchod z Benátok večer o 11. h. 15 m. s rychlovlakom 28. sept.
Príchod do Genui (odpoč. št.) popol. o 3. h. 55 m. s rychlov. 29. sept.
Odchod z Benátok večer o 6. h. 40 m. s rychlovlakom 30. sept.
Príchod do Lourdu (zdržovanie za 4 dni) ráno o 4. h. 42. m. 2. okt.
Odchod z Lourdu predpol. o 10. hod. 15 m. 6. okt.
Príchod do Marseille (odpoč. št.) ráno o 4. h. 57 m. 7. okt.
Odchod z Marseille ráno o 7. h. 20 m. 8. okt. rychlovlak.
Príchod do Ventimille popol. o 2. h. 33 m. 8. okt.
Odchod z Ventimille popol. o 4. hod. 8. okt.
Príchod do Milana (odpoč. st.) predpol. o 10. h. 45. m. 9. okt.
Odchod z Milana predpol. o 10. hod. 10. okt.
Príchod do Budapešti večer o 9. h. 40 m. 11. okt. rychlovlak.

Poznámka: Odchodiaci čas z Budapešti preto sa ustáliť na večernjší čas, aby z vidieku došli pútnici nemuseli jednu noc v Budapešti ztráviť, ale prindúc ráno a prevezmúc cestujúcu byletku v kancelárii spokojne dočkali odchodiaci čas.

Stretnutie sa pútnikov pred odchodom.

Pútnici sa 26 sept. popoludní v kostole ku nádražnému dvoru južnej železnici blízko ležiacom a neskorej označenom shromaždia, kde sa bude krátka kázeň a litánie ku ct. preol. Panny Marie vydržiavať. Po tomto pútnici pomaly odídu na nádražie južnej železnice, kde príchod vlaku dočkajú.

Cestovný poriadok.

Súčasne s cestujúcou byletkou každý pútnik dostane jedon dôkladný a na všetky prípady cestovania vzťahujúci sa cestovný poriadok.

Budapešť, v mesiaci auguste, 1897.

V mene riaditeľstva:

Dr. Františ Robitsek,

farár, vodca lourdskeho pútu.

Mnoho peňazi

uspori každý hospodár, ktorý si svetochýrnu

„amerikánsku váhu“

zadováži, s ktorou hospodár svoje zbožie a všetky druhy hospodárske výrobky, gazdina zase nakúpené a predajné domáce články ľahko a chytrou odvážiť môže.

S *amerikánskou váhou* je jedno súrne potrebu tvoriace hospodárske a domácnostné náradie zaplnené, a tým uškodeniam, ktorým po teraz hospodárske obecnstvo vystavené bolo, odpomôženo.

Preto odporúčateľné je, aby u žiadneho riadneho hospodára nechýbalo. V Amerike je viac millionov takýchto váh v obchode.

Amerikánska váha je následkom ľahkej, bárs aj jedným dieťatom spravovať sa mohúcej silnej železnej ústrojnosti úprave nevystavená.

Cena spolu s upotrebným návodom ku pošte zadovávajúceho franko doposlaná

4 zl. 30 kr. — Môže sa na nej odvážiť : 400 kg.

Zadovážiť sa môže cestou pozatýmneho zaplavenia (Nachnahme), alebo predbežným doposlaním peňazi

u pána **Leopolda Sohra.**

Somog; Szill.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VYLUČNE
LEN VYDAVATEL'STVO

„KREŠTANA“

PRIJIMA.

Papier makulatúrový

je k dostaniu u nás; metrický cent

stojí 6 zl. 50 kr.

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posavad na sklade sú a hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianskych spolkov a knížočky spláčováce.

Kus týchto 12 stranových knížoček so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné Odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarenské výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.